

“Contra la paret i tocant fort el clàxon”

L'antic primer ministre socialista de França, Laurent Fabius, parla de les conseqüències del no a la Constitució europea.

Fabius, de cinquanta-vuit anys, és un dels portaveus de la minoria socialista que, contràriament a la directiva oficial del partit, es pronunciava en contra de la ratificació de la Constitució europea.

—Senyor Fabius, la Unió Europea es troba en estat de xoc. Vostè, com a número 2 del Partit Socialista, ha contribuït a l'èxit del no a França. Davant d'aquesta crisi, no té remordiments de consciència?

—Sens dubte, el no ens posa davant de grans dificultats, però no ha desencadenat la crisi, sinó que l'ha posada de manifest. Els polítics europeus no volien reconèixer que ja hi havia problemes. El “no” no ha caigut del cel per casualitat.

—Les raons per al rebuig de la Constitució són molt diverses, de vegades fins i tot, contradictòries. Provenen de sectors que van de la dreta més radical fins a l'extrema esquerra. On veu el denominador comú?

—El més interessant i nou és aquest no majoritàriament proeuropeu i social. 20 milions d'aturats a Europa: la sensació que Europa ja no garanteix el progrés, el benestar i la seguretat social; l'ampliació no assimilada ni finançada; l'allunyament democràtic, cada vegada més gran, entre la població i els tecnòcrates de Brussel·les; la manca de perspectives atractives... Tot això fa que Europa, per als seus ciutadans, no tingui substància humana, ni identitat política, ni mesura geogràfica.

—Com pot sortir Europa d'aquest carrer sense sortida?

—Amb noves propostes productives, concretament, mantenint els elements positius del tractat constitucional i revi-

sant-ne els negatius. Aquesta és la tasca dels caps dels estats i dels governs europeus en la seva imminent reunió a Brussel·les: trobar-hi un mètode i un horari.

—Continua aferrant-se a l'objectiu d'aconseguir un tractat constitucional i una unió política?

—I tant que sí, perquè el referèndum expressa alhora un rebuig i una esperança: el rebuig del model neoliberal i l'esperança que Europa sigui més forta, més solidària, més progressista i protectora. La conseqüència d'això ha de consistir a eliminar el màxim possible del contingut de la tercera part de la Constitució, que descriu l'àmbit polític de la Unió (pressupost, tràfic, medi ambient, energia, etc.) segons les condicions de la lliure competència. En principi, tot això no correspon a una constitució que s'hauria de limitar al funcionament de les institucions i als valors generals.

—El president Chirac encara té autoritat per exigir i portar a terme aquests canvis?

—Jo només espero que el debilitament del president no comporti el debilitament de França. Chirac és la veu de França mentre continuï en el seu càrrec. Ha de ser l'interpret de la voluntat popular.

—No podria ser que el no significés precisament el contrari?, això és, més liberalisme i menys integració política, en resum, una Europa segons la concepció britànica?

—És una qüestió de voluntat, tant d'Alemanya com de França. Ara s'ha d'aclarir el conflicte amb el liberalisme dogmàtic que no aporta cap solució.

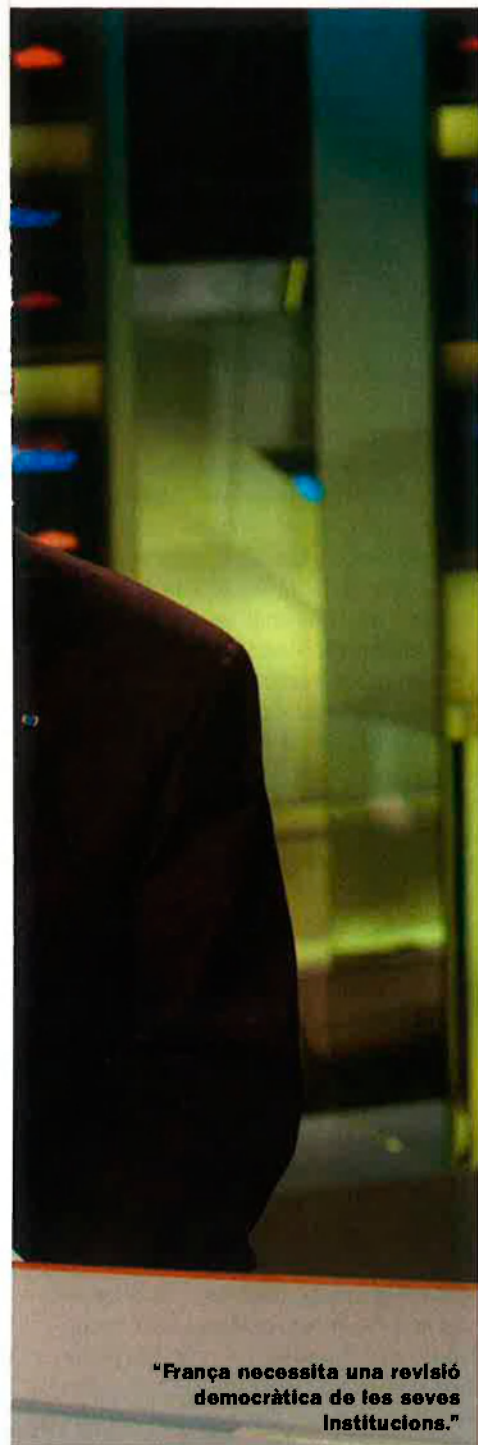
—El debilitat eix francoalemany encara està en condicions de fer-ho?

EFE

—El no francès no ha alterat la concòrdia entre França i Alemanya. Quin hauria estat el resultat si a Alemanya també s'hagués fet un referèndum? La cooperació francoalemanya continua sent històrica, políticament i culturalment necessària per al futur d'Europa.

—Però la veritat, tanmateix, és que la resta d'Europa intenta evitar cada vegada amb més forces la voluntat de lideratge de França i Alemanya.

"França necessita una revisió democràtica de les seves institucions."

car-se, han d'emprendre noves iniciatives. Alemanya i França han de presentar al més aviat possible un pla de solidaritat per als nous estats membre de l'Europa de l'Est. Encara es poden acostar més bilateralment, com ara en el desenvolupament d'una política de defensa comuna, en la unió de les seves veus en el Fons Monetari Internacional i en el Banc Mundial, la qual cosa ens convertiria en la segona potència mundial en aquestes institucions, en un ajut comú al desenvolupament de l'Àfrica. Aquestes mesures demostrarien, certament, que el motor francoalemany funciona.

—Possiblement, el canceller alemany Schröder perdrà el seu càrrec davant de la seva rival, la candidata del CDU, Angela Merkel, atlantista i més aviat escèptica amb França. La política d'esquerra a Europa encara és possible?

—A més del precepte de solidaritat europea, existeix també un punt fonamental per a la identitat de l'esquerra: la lluita per al restabliment de l'equilibri entre feina i capital.

—Això no s'ha perdut en l'època de la globalització?

—L'esquerra europea no pot estar conforme amb aquesta globalització desenfrenada, al contrari, ja no tindria raó de ser, però tampoc no pot caure en la utopia de la resistència absoluta i cega.

Hem de buscar una síntesi entre el reconeixement dels principis de la realitat i la negació del fatalisme.

—Com es pot traduir aquesta dialèctica en un programa polític?

—Renovació per dins i protecció per fora. Si fem competir un empleat alemany o francès amb un de romanès o xinès, i diem "que guanyi el més barat", l'esquerra ja pot plegar. En aquesta espiral descendent mai no s'acaba de baixar del tot. Però sempre podem córrer cap a la paret tocant el clàxon, i al final hi haurà una revolta popular als carrers.

—És a dir, més proteccionisme en lloc de comerç lliure?

—No volem que Europa sigui una fortalesa, però la Unió Europea ha de ser capaç d'establir elements reguladors entre els Estats Units, la Xina i altres grans blocs econòmics: estàndards socials mínims, criteris mediambientals, qüestions monetàries, duanes exteriors. La divisa xinesa s'ha devaluat aproximadament un 50 per cent respecte a l'euro. Ja no hi ha una competència pura.

—Què hauria de fer Europa per reforçar la seva capacitat de competició?

—A més d'aquests instruments de defensa econòmica exterior, cal una reforma interna per mantenir-se al capdavant de la innovació tecnològica, sobretot inversions en recerca i formació. Per què Brussel·les no pot utilitzar els propis crèdits per finançar les infraestructures comunes o determinats projectes tecnicoeconòmics?

—El no de França també ha desencadenat una crisi política interna. Amenaça un període de desorientació política?

—Com a optimista que sóc, dic que tota fi és un començament. Necessitem un canvi, però temo que ja hem perdut força temps. França necessita una revisió democràtica de les institucions, sobretot un reforçament del paper del parlament i més independència del primer ministre. Hi ha alguna cosa podrida en un sistema que només es basa en el paper predominant del president, que no ha de donar explicacions a ningú i que no té cap mena de contrapès.

—Els electors l'han confirmat votant el no. En canvi, la direcció del partit l'ha castigat i l'ha fet fora de la directiva. Com ho porta?

—Voldria citar el finat estadista Edgar Faure: "És una gran injustícia mantenir-se just."

—Ja pensa en les properes eleccions presidencials que se celebraran d'aquí a menys de dos anys?

—De broma: hi ha tants polítics que afirmen que no pensen en les eleccions presidencials que al final ens haurem d'esforçar per trobar un candidat.

—Precisament per això tots dos països han de donar exemple constantment, han d'avançar, en lloc d'estan-

"Hi ha alguna cosa podrida en un sistema que només es basa en el paper predominant del president, no dóna explicacions a ningú i no té cap contrapès"

Romain Leick
© Der Spiegel — EL TEMPS
Traducció: David Egea